

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

1:a årg.

Den 24 Juni 1900

N:r 39

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: *Emil Stang* (med 1 porträtt). *Årets jubel- och hedersdoktorer IV* (med 5 porträtt). *En klinga från Toledo...* Af Olivieri Sangiacomo. *En väldig demonstration* (med 1 illustration). *Eldsvåda på hafvet* (med 3 illustrationer). *Några ord om schackspel* (med 1 illustration). *Svenska kyrkan i Paris* (med 2 illustrationer). *Ernst von Vegesack* (med 1 porträtt). *De svenska ishafsexpeditionerna* (med 4 illustrationer). *Bref från hufvudstaden till HVAR 8 DAG.* *Ett nyrestaurerad tåmpel* (med 2 illustrationer). *Stockholms äldsta invånarinna* (med 1 porträtt). *Guldörstens offer* (Följetong, med 1 illustration, forts.) *Veckans porträttgalleri* (med 3 porträtt). *Breflåda.*

D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1900.

F. norske statsministern EMIL STANG

Med Emil Stang, som i dagarna tillkännagifvit sin afgang från stortinget, förlorar norska högern sin själfskrifne ledare. Ända sedan han för sjutton år sedan inträdde i stortinget, har han med samma själfskrifvenhet beklädt denna post. En nyvald stortingsman — partihöfding! Det är en tämligen ovanlig företeelse, som får sin förklaring därigenom, att den nyvalde, son af en gammal politiker, f. statsministern Fredrik Stang, andats politisk luft från sin barndom och stått det politiska lifvet så nära som en iakttagare kan. Men han var icke allenast höfdingen, utan dessförinnan organisatorn. Den norska högern saknade förut fast sammanhållning, men fick genom Stangs initiativ en organisation, som man sedan haft att bygga på.

Det har många gånger framhållits, att det högerparti, som stått under hans ledning, icke kan jämföras med högern i andra länder, England måhända undantaget. En höger efter våra begrepp saknar mark i Norge. Den norska högern har därför varit ett moderat liberalt parti, som fått sin högerprägel

närmast genom sin opposition mot venstern. Denna opposition har visserligen framträdt äfven i inrikespolitiken, men har framför allt yttrat sig i partiets bestämda fasthållande vid unionen. Stangs ställning till den parlamentariska grundprincipen har en gång tagit sig följande uttryck: »Det finns för en norsk regering, när en konflikt uppstår mellan ett stortings pluralitet och konungamakten, intet annat att appellera till än det samlade norska folket. Här är icke fråga om att vädja till en klass af nationen, t. o. m. den mest upplysta och insiktsfulla. Detta lands öde afgöres af det stora valmansfolket, sådant det framgår ur de utvidgade valrättsbestämmelser, som senare är infört.» Skulle icke detta principuttalande — mutatis mutandis — kunna underskrifvas af hvilken som helst vän af modern parlamentarism!

Sådan var den politiska uppfattning som häfdades af Stang som partiledare och regeringschef, häfdades med en talang, som tillvann honom äfven hans motståndares erkännande.

ÅRETS JUBEL- OCH HEDERSDOKTORER.

IV.

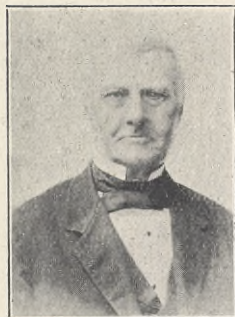
F. d. professor S. L. BRING, Lund.
Fil. jubeldoktor.

Kyrkoherde C. D. E. PETRÉN,
Halmstad.
Fil. jubeldoktor i Lund.

Kyrkoherde A. HAMMAR, Nosaby.
Fil. jubeldoktor i Lund.

F. d. rektor N. P. NILSSON,
Landskrona.
Fil. jubeldoktor i Lund.

Kyrkoherde O. W. THULIN, Wällinge.
Fil. jubeldoktor i Lund.

EN KLINGA FRÅN TOLEDO...

At Olivieri Sangiacomo.

Öfversättning för HVAR 8 DAG.

Jag härstammar från Toledo, från en af de historiska verkstäderna som försett hela världen med skarpa klingor. En catalonisk smed smidde mig och en italiensk konstnär prydde min klinga med bizarra arabesker. Jag minnes ännu hvilken sällsam känsla som genomfor mig, när de kastade mig helt glödhett i ett kar kallt vatten.

Först bars jag af herr di Perédas i det bekanta tronföljdskriget 1808 framför Saragossa. Ett förfärligt, men ärorikt och patriotiskt krig var det, som förbittradt utkämpades på Asturiens kala bärg, på Pyreneernas skarpa branter och Tajos blomstrande stränder. Jag fick se mycket och blixtrade ofta i den spanska solen, utdelade kraftiga och fruktansvärda hugg på de stora napoleonska tschackärna. Men en dag begrof herr di Perédas mig under en hög blodiga lik. Natten kom. Vid facklors röda sken, under sårades och döendes jämmer och ambulansernas rop blef jag upptagen af en bonde samt jämte andra vapen och uniformspersedlar kastad på en kärra. Hvilken ändlös natt! Beröfvad min mjuka läderskida, kände jag den isande nattkylan tränga genom alla fibrer. Vid beröringen med rostiga gevär och simpla dolkar tänkte jag på min ädle herre och trodde mig ännu känna hans kraftiga handtryckning. Lefde han ännu? Säkerligen icke. Endast döden hade förmått slita mig ur hans stålfasta näfve.

Hvad skulle nu mitt öde blifva? Vi färdades hela natten, vid stjärnornas klara kalla ljus. Hela natten trängde de döendes tysta kvidanden och de glupska korparnes kraxanden till mig. Här och där såg man på afstånd eldsvådor och sprakande bivackeldar. Hvem hade vunnit seger? Jag visste det icke, men en inre röst sade mig att det måste vara Spaniens oförskräckta försvarare, och denna tanke tröstade mig i min overksamhet. I morgongryningen höll kärran framför en blygsam bondgård. Två unga vackra kvinnor skyndade fram, en stojande barnskara omringade vagnen och två stora skäggiga karlar lyfte upp oss, buro oss upp på ett mörkt vindsrum och kastade oss huller om buller i ett hörn.

Så förflöto många år under en tystnad som endast stördes af fåglarnes glada kvitter och dufvornas kuttrande på taket. Jag blef gammal. Ett lager af rost lade sig öfver mig. Dammet betäckte mitt fäste, spindlarne väfde sina fina nät mellan korgväfnaden. Så gingo åren...

*

En dag knarrade dörren på sina rostiga gångjärn och en bred, ljus solstrimma trängde glädt in i den mörka vindsvrån, jagande på flykten en skara fredliga råttor som voro oinskränkta herrar på täppan.

»De måste ligga där borta i hörnet», sade en manlig röst.

En man steg fram, tog oss allesammans och gick svigtande under bördan ned för trappan samt lade oss så på det stora köksbordet.

»Här äro de allesammans», sade den bekanta rösten. Flere män stodo omkring oss, dammade af oss och undersökte oss nyfiket. Den som först fick fatt i mig, var en högre äldre herre med gråsprängdt helskägg och brillor med guldbågar. Han betraktade mig länge, sökte genom rosten tyda ut mina arabesker: ett namn, ett datum eller en fabriksstämpel.

»En god klinga, en mycket god klinga...» sade den gamle belåtet.

Den är från Manuel Paëz' berömda verkstad och den fördes vid Saragossa 1808 af den tappra di Perédas, som sedan föll vid stadens murar», sade den man, som hämtat fram mig ur min mörka vrå, med en klang af stolthet i rösten.

»Hvad begär ni för den?» frågade den äldre herrn.

»Den har intet pris, min herre. Min far tog den på slagfältet och jag har bevarat den som en familjerelik. Men vi äro fattiga, brödet är dyrt, min hustru är sjuk... Gif mig hvad ni vill.»

Den gamle kastar tio blanka pesos på bordet, hvilkas silfverklang ljud nog så skönt i den andalusiske bondens öron.

»Är ni nöjd?»

»Jag tackar ers nåd, vapnet är ers nåds», sade bonden och skyndade att stoppa på sig pängarne.

Den gamle herrn svepte omsorgsfullt in mig och tog mig med sig.

Så skiljdes jag från mina kamrater i fångenskapen...

*

I Italien undergick jag en härlig förvandling. En vapensmed i Milano satte sig genast till verket att göra mig fin och med kärleksfull omsorg aflägsna rosten. Jag härdades på nytt, fick för andra gången känna eldens glödande och vattnets iskalla kyss, därpå fick jag ett nytt fäste af elfenben, med nät af förgylld metall, smidd af mästarehand. Jag var vackrare än förr, mera glänsande, mera strålande. Min klinga hade blifvit tunnare och spetsen fin som en nål.

En dag, när vapensmeden just gaf mig den sista behandlingen med polerstålet, kom en ung flicka in i verkstaden. En bildskön flicka, blek och mörklockig som fén i en mohrisk saga. Hon betraktade mig länge, tog mig i sina mjuka hvita händer, lade mig sedan på bänken och sade till vapensmeden:

»Gravera mitt namn på den här sidan och på den andra mottot: *För fäderneslandet och för min dam.*»

»Skall ske!» svarade vapensmeden med en djup bugning.

Nu fick jag också känna på bettet af skarp syra. Men till lindring stacks jag in i en mjuk doftande läderskida och i ett långt fodral af sammet. Hvad jag nu kände mig väl till mods!

En afton kom jag in i salongen, en furstligt luxuriös sal, strålande af ljus. Tre personer stodo omkring mig: den gamle herrn med det gråsprängda kindskägget, den bildsköna unga varelsen, hvilkens namn jag bar ingraveradt på min klinga, och en blond ung man med blåa mjuka ögon, klädd i husarernas från Piacenza lysande uniform. De talade sakta till hvarandra samt sågo bleka och upprödda ut, som på aftonen före en stor händelse. Den unga flickan var nedstämd, men ynglingens och den gamles ögon lyste af mod och eld.

»När måste du vara på väg?» frågade Bianca.

»Om några timmar, när morgonen gryr. Österrikarne äro herrar öfver hela Minciolinien och innesluta Peschiera. Vi måste skynda oss.»

»Du skall komma åter, inte sannt?»

»Med Guds hjälp!»

»Bär detta svärd till minne af mig.»

»Tack, älskade!»

Den unge mannen kysste henne på pannan, drog mig ur skidan, lät mig gnistra i ljuset, läste inskriptionen och tryckte sina läppar där hennes namn lästes. Därpå sade han, i det han fäste mig vid gehänget:

»Detta svärd skall bli min talisman.»

»Gud gifve det!»

»Följ mig, mina barn», sade den gamle med allvarlig röst beslöjad af en lätt rörelse.

Jag fick nu bevista en högtidlig och rörande scen. Palatsets lilla kapell var rikt upplyst af vaxljus. Vid det dyrbart smyckade altaret höll en präst mässan. Vänligt leende betraktade han de trolofvade, hvilka böjde knä framför den blomster-smyckade balustraden.

Bianca bad brinnande till Gud, att åt henne bevara den älskade och låta honom få återvända hem lycklig och segerrik, och den unge husarofficer kunde icke vända sin blick från henne, som nu var hans och som han måste lämna redan efter några timmars kort lycka.

Prästen vände sig från altaret till det unga paret och talade till dem med mjuk och vibrerande stämma. Han talade om kärlek och fädernesland, om hopp och tro, om heder och plikt. Därpå höjde han signande sina händer och den gamle kysste sin dotter och hennes make...

Hela dagen hade jag skakats mot en ädel stridshäst, som för lösa tyglar flög i väg med oss. Jag hörde bakom mig huru alla skvadronens hästar galopperade och dammet lade sig tätt på mitt damaskenerfäste. Hvilka tankar flögo väl genom min nye herres hufvud? Ännu drucken af kärleksruset satte han sporrarne i den eldiga fuxen och ilade framåt med rasande fart. Jag tänkte, huru sorgligt det måste vara att dö så ung, vacker och älskad af en engel. Men jag tänkte ännu mera på de tårar hvilka hon skulle fälla denna stund, då all hennes lycka i vildt galopp aflägsnade sig allt längre från henne. Stackars Bianca! Hur länge hade icke hennes hvita duk i den klara junimorgonen svajat som afskedshälsning från balkongen. Huru länge hade hon icke blickat efter den älskade riddaren, som drog bort i striden. Och när hon till slut förlorade honom ur sikte, hur tröstlös hade hon ej sjunkit i den gamle faderns armar...

Plötsligt kände jag ett fast grepp om fästet och en darrande hand drog mig häftigt ur skidan. Skulle striden börja?

Vi voro vid Mozambano. Stora massor österrikiskt infanteri sågos skimra i fjärran, i luften blixtrade det af svärd, lansar och bajonetter. Man hörde den aflägsna gevärselden, kanonernas smattande åska och tjocka ljusa rökmoln stego upp på den klara blå himlen.

»Vi äro sålunda midt i striden!» tänkte jag.

Skvadronen bakom mig, för hvilken jag svängdes af honom i luften som kommandotecken, ökade farten på galoppen och formerade en linie. Man såg helt tydligt det fientliga infanteriets kadrer, och granaterna flögo hvisslande öfver våra hufvuden.

»Framåt», dånade hans kommando.

Den långa linien af soldater och hästar såg ut som en legion kämpande änglar.

»Carciat!»

»Savoja!»

Sedan kan jag ej minnas något vidare. En hagskur af bly slungades öfver oss utan att kunna häjda vårt anstormande, därpå följde en ännu tätare och mer mördande. De uppskrämda hästarne flögo framåt med brinnande fart och vildt frustande.

Och alltjämt skallade bakom dem det pådrifvande ropet:

»Savoja!»

Då exploderade en granat omedelbart framför oss med en gräslig skräll och jag kände en del af min klinga flyga bort med en skärfva af granaten. Hästen störtade omkull som träffad af blixten, jag kände hur min unge herre släppte mig, men jag blef hängande i sabelkopplet vid hans handled. Hela skvadronen flög med lösa tyglar öfver, kom tillbaka, flög ytterligare fyra gånger framåt till nytt anfall, tills seger slutligen var vunnen.

På aftonen begrof man liken och sökte upp de sårade. Läkare, sjuksoldater och samaritsystrar skyndade omkring på slagfältet. En grupp män stod samlad omkring mig.

»Är han död?» frågade en röst som jag kände igen — den gamle adelsmannens från Milano.

»Ja», sade läkaren, »en granatskärfva har sönderslitit hans bröst.»

Den österrikiska granaten hade förintat trenne lif: mitt, hans och Biancas.

Nu hänger jag i hennes enkeboning och bevaras som en dyrbar relik...

EN VÄLDIG DEMONSTRATION.

En af våra vänner i Sundsvall har insändt en ögonblicksfotografi från den stora nykterhetsdemonstrationen i Sundsvall på Kristi himmelsfärdsdag. De demonstrerandes antal uppgick till cirka 10,000, tillhörande ett 50-tal olika nykterhetskorporationer från Medelpad, Helsingland, Ångermanland och Jämtland. Ungefär 25,000 personer voro i rörelse i staden, genom hvars gator — här Storgatan — demonstranterna drogo fram under flygande fanor och klingande spel.

ELDSVÅDA PÅ HAFVET.

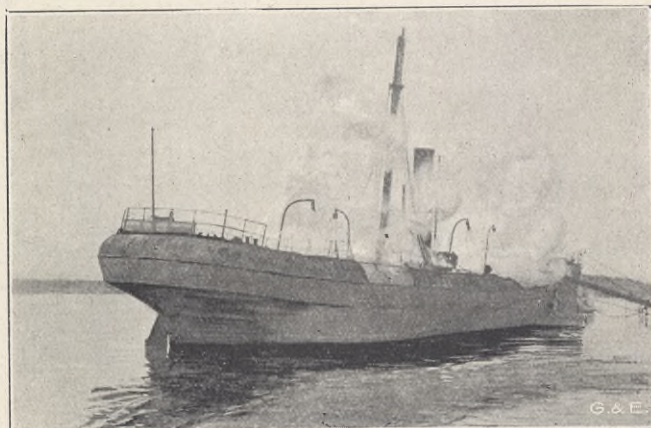
Det är svårt nog när stormen rasar på hafvet och brottsjöar vältra sig öfver ett nödställt fartyg, men ännu värre torde det vara, när elden först smygande, sedan våldsamt bryter fram ur dess innersta, mest oåtkomliga vrår.

Den 6 sistlidne juni inbogserades till Göteborgs redd Wilsonliniens ångare »Kelso», omhvärd af lågor. Ur fartygets lastrum slogo eldtungorna fram och tjocka rökmassor vältrade ut öfver den lugna fjorden.

I tre dygn hade ångaren redlös drifvit omkring i Nordsjön, under det elden rasade i dess innandöme. Och hade icke en Motalaångare kommit till hjälp, skulle »Kelso» med dess besättning gått en säker undergång till mötes. Rökmolnen omkring den brinnande ångaren troddes först vara en ogenomtränglig dimma, enär fartyget var totalt oskönjbart. Men så fick man å Motalabåten höra ånghvisslingar och en stund därefter visade sig eldslågorna.

Inkommen till Göteborgs redd sattes »Kelso» på grund i en vik, och stadens flodspruta utförde släckningsarbetet, hvilket tog mer än ett dygn i anspråk.

Det är en förödelsens anblick det förr så stolta fartyget nu visar. Ett långsträckt, illa tilltygadt vrak, från hvars sidor nästan all färg af hettan

»Kelso» i brand, satt på grund vid Elfsborg.

fallit bort. Skrofvets sidoplåtar äro buktade och vridna, endast namnbrädet i fören har skonats från förödelsen.

På däckets råder ett virrvarr, som trotsar all beskrifning. Fockmasten har fallit och hänger släpande vid styrbords sida. Hytter, däckshus och båtar — allt i spillror, järndäcket är buktadt och intryckt och i lastrummet ligger lasten totalt förstörd, härjad af eld och genomdränkt af vatten.

Nu har ångaren införts till Göteborg, där den ligger som vrak, en massa järnskrot.

En eldsvåda på hafvet är väl en af de mest fasansfulla olyckor, som kan inträffa. När lågorna flamma genom hvarje öppning i skrofvat, hettar upp däckets och rasar ohäjdadt, hotande med våldsamma explosioner, då gifves blott en utväg för de nödställda sjömännen: att komma ned i båtarne och rädda sig från elden — för att kanske i stället duka under för storm och sjö.

Vid nämnda tillfälle gick lyckligtvis intet människolif förloradt. Vädret var lugnt och sjön låg stilla. Men hvem vet hvad som inträffat om förhållandena varit

Foto. Olga Rinman, Gbg.

DÄCKET Å »KELSO»:

Järnmasten hänger bruten öfver den af hettan inböjda sidan.

Amatörfoto.

Den uppbrunna Wilsonångaren »Kelso» vid (höger) sida om den från hafsbottnen upptagna Italienske ångaren »Mercurius», hvilken blifvit fullständigt reparerad och nu är färdig lämna Keillerska varvet i Göteborg.

annorlunda? Många äro de fartyg, efter hvilka man endast funnit några halfbrända räster, som af vågorna kastats upp på stranden, sorgliga

bevis på en fasansfull tragedi, där elden spelat hufvudrollen och vattnet gjort epilogen.

NÅGRA ORD OM SCHACKSPEL.

För HVAR 8 DAG.

Schackspelet är mycket gammalt, ja, man påstår till och med, att det skall vara det äldsta af alla kända spel, och det har sedan urminnes tid dyrkats af alla nationer. Sagan förtäljer, att en vis bramin, Nassir, skall hafva uppfunnit schackspelet som tidsfördrif åt sin furste, hvilken däröfver blifvit så förtjust, att han uppmanat den vise att utbedja sig en belöning därför. Denne skall då endast hafva begärt ett hvetekorn och dubbelt upp för spelets 64 rutor. Hur oansenlig denna begäran såg ut, så visade det sig dock vid närmare granskning, att fursten med alla sina rikedomar ej vore i stånd att gälda den, ja att icke ens jorden på 15 år skulle kunna frambringa så mycket hvete. Det må med denna sägen förhålla sig hur som helst, men den är i alla fall ett bevis för spelets många kombinationer och ofantliga variantrikedom.

Araberna uppgifves hafva fört schackspelet till Europa, ehuru det först med de från Orienten hemvändande korsfararne vann en allännare utbredning. Hit till norden torde det hafva kommit med de på den tiden kringsvärande vikingarne, och i Frithiofs saga förtäljer ju Tegnér huru

Björn och Frithiof sutto båda
vid ett schackbord skönt att skåda.

Silfver var hvarannan ruta,
och hvarannan var af guld.

Ursprungligen idkades schackspelet mest i klostren och vid hofven, hvarför det ännu någon gång benämnes det kungliga spelet. Det är först i nyare tid, som det vunnit en allännare utbredning, ehuru det icke på långt när fått den spridning, det förtjänar.

Schackspelet kan närmast liknas vid tvänne stridande härar, öfver hvilka de spelande föra

kommando. Schackbrädet har 64 rutor, hvarannan hvit och hvarannan svart. Figurerna äro äfvenledes hvita och svarta, och det lottas vanligen om färgen. Styrkan å hvardera sidan utgöres af kungen, drottningen, sex officerare, däraf två torn, två löpare och två springare, samt åtta bönder. Drottningen är, som Tegnér säger, »spelets bästa docka», därefter komma officerarne, och sist de gemene, eller bönderna. De olika figurerna röra sig på olika sätt å brädet, och spelets uppgift är att efter vissa regler eller spelöppningar på bästa sätt utveckla och placera sina stridskrafter, för att sedan vid lämpligt tillfälle kunna angripa och genombräta fiendens ställning och sätta kungen matt.

För korrespondens- och telegraf-täflingar har hvarje ruta å schackbrädet sin bokstaf och sitt nummer, bokstäfverna, a—h, från vänster till höger, och nummerna, 1—8, nerifrån uppåt. Sålunda benämnes första radens första ruta a 1, tredje radens femte ruta nerifrån c 5, o. s. v. Skrifver eller telegraferar nu min motståndare att han drager t. ex. sitt torn från c 1—c 5, så flyttar jag hans pjäs dit, och så är draget gjort, konstigare är det icke. Är det flera partier samtidigt, så har hvarje parti dessutom sitt särskilda nummer. Det går i allmänhet lika bekvämt, som om man hade sina motspelare framför sig.

Schackspelet är visst icke så svårt att lära sig som mången tror, tvärtom går det ganska lätt. Men för att blifva en verkligt god spelare kräfvdes det naturligtvis mycken öfning, och det är först när man kommer under fund med alla spelets finesser, som det har sitt största behag. I motsats till de flästa andra spel finnes i schackspelet ingen slump, utan chanserna äro för bägge spelarne lika.

Liksom å slagfältet är det hufvudsakligast fältherrens positionsblick och strategiska beräkningar som afgöra segern. Spelet har dessutom den fördelen, att det aldrig behöfver spelas om pänningar, ty det har tillräckligt intresse utan denna eggelse, och det har alltid nyhetens behag.

Schackspelet har äfven det haft sina stora mästare, och redan i morgonlandets gamla diktverk finnes framstående schackmatadorers bragder förhålligade. Under medeltiden drogo de likt trubadurerna land och rike kring, från den ena riddarborgen och det ena hofvet till det andra och voro öfverallt välkomna.

Bland nyare tidens störste mästare i schackspel förtjänar särskildt nämnas amerikanaren Paul Morphy. Redan vid 12 års ålder började han mäta sig med de amerikanska mästarne, och besegrade dem efter hand alla. Men icke nöjd därmed reste han 1858 öfver till Europa. Han var då 20 år gammal och besegrade äfven där de dittills största mästarne inom schackvärlden. Vid sin återkomst till Amerika rönt han ett entusiastiskt emottagande från sina beundrande landsmän och erhöil af dem en storartad hedersgåfva, bestående af ett schackspel med figurer af gediget guld och silfver. Morphy afled för en del år sedan i New-Orleans. Österrikaren Steinitz var sedan under lång tid den förnämste och har i en mängd matcher och täflingar försvarat sitt mästerskap. Emellertid besegrades han för ett par år sedan af tysken Lasher, hvilken för närvarande anses som schackspelets »Champion of the World». Bland framstående svenska schackspelare förtjänar nämnas fil. d.r. H. A. Lindéhn, som på sextio- och sjuttiotalen förde våra runor med den äran gent emot utlandets mästare. L. afled 1884 i Amerika.

Schackspelet har en utomordentligt stor litteratur, och speciella schacktidskrifter och schackspalter utgifvas på nästan alla språk. Utomlands anordnas det i regeln hvarje år någon större internationell täfling eller turnering, där de olika na-

tionernas störste mästare sammanträffa för fredlig täflan å de 64 fälten. En dylik större täfling pågår för närvarande i Paris, och hela schackvärlden emotser med spändt intresse resultatet.

Här uppe i Norden har schackspelet jämförelsevis litet idkats, oaktadt det i många afseenden så att säga ligger för oss. En nordisk schackkongress, anordnad af Stockholms schacksällskap, ägde rum 1897, och förra sommaren försiggick en dylik i Köpenhamn. Vid den sistnämnda stiftades ett nordiskt schackförbund, omfattande schacksällskaper och enskilda schackvänner i Sverige, Norge och Danmark. Förbundets uppgift är att genom anordnande af kongresser och turneringar m. m. främja och utbreda intresset för schackspelet. Nästa års kongress skall enligt bestämmelserna äga rum i Göteborg.

Stockholms och Göteborgs schacksällskaper äro de äldsta i vårt land, och de hafva under många år varit de enda. På senare tiden har dock, delvis som en frukt af förbundets verksamhet, bildats schackföreningar i Upsala, Alingsås, Jönköping, Borås och Skara m. fl. städer. Göteborgs schacksällskap har på senare tiden gjort sig bemärkt för sina segrar i telegrafschackturneringarne med Stockholm och Kristiania. Sällskapet utvecklar också en liflig verksamhet, och har för närvarande ett sextiototal medlemmar, däribland en hel del ganska goda spelare. Vi meddela här en afbildning efter ett nyligen taget grupp fotografi af sällskapet.

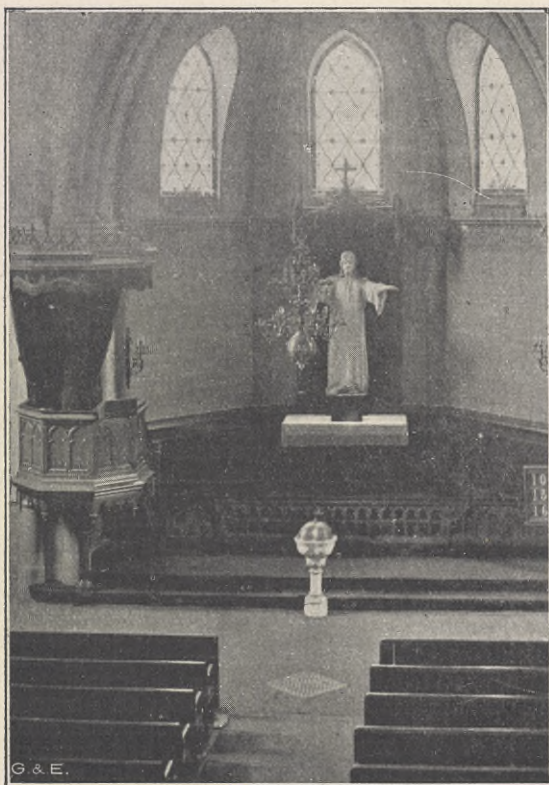
Tid efter annan har man försökt att uttränga schackspelet och ersätta det med liknande kombinationsspel. Nu senast med det s. k. Saltaspelet, för hvilket gjorts mycken reklam. Men schackspelet är och förblir dock det förnämsta. Det är det ädlaste och djupsinnigaste af alla spel, som människotanken danat, och en framstående författare har om detsamma träffande yttrat, att »det är till sitt väsen ett spel, till sin utöfning en konst och till sitt studium en vetenskap».

M. A.

Göteborgs Schacksällskap.

SVENSKA KYRKAN I PARIS.

Vi återgifva här exteriör och interiör af Svenska kyrkan i Paris, Boulevard Ornano 19. Som

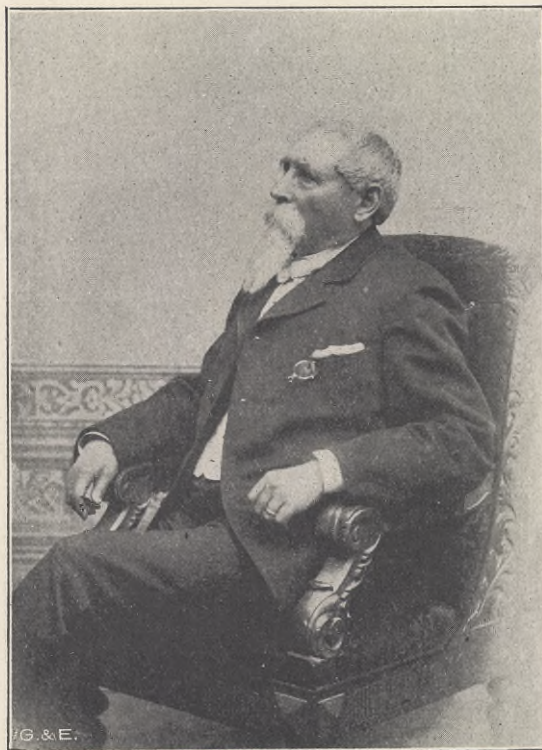
bekant, bevistade konung Oscar under sitt besök i Paris högmässan här den 10 juni.

Ernst Mathias Peter von Vegesack

Den 18 juni fyllde f. d. generalmajoren, f. d. brigadgeneralen i nordamerikansk tjänst *Ernst Mathias Peter von Vegesack* 80 år. Den gamle veteranen har nyligen undergått en lycklig operation å Serafimerlasarettet och befinner sig nu jämförelsevis godt.

Vårt utrymme tillåter tyvärr icke en utförligare biografi af den äldrige krigaren. Vi erinra endast om hans deltagande i amerikanska inbördeskriget. I nordstaternas armé avancerade han från major i generalstaben till brigadgeneral. Efter återkomsten hem blef han efter hvartannat öfverstelöjtnant och chef för Vesterbottens fältjägare, därefter för Helsinges regemente. År 1874 militärbefälhafvare på Gotland och 1884 generalbefälhafvare i dåvarande femte militärdistriktet, tog den erfarne militären 1888 afsked ur krigstjänsten och drog sig äfven tillbaka från det politiska lifvet, i hvilket han deltagit bl. a. som riksdagsman i Första kammaren 1879-87.

Efter ett lif fullt af rastlös verksamhet är den vördade gamle förvisso förtjänt af ett ljust och fridfullt *otium cum dignitate*. I vår uppriktiga tillönskan af ett sådant förenar sig generalens stora krets af tillgifna bekanta och vänner.

DE SVENSKA ISHAFSEXPEDITIONERNA.

Bilderna efter fotografier speciellt tagna för HVAR 8 DAG.

Fre dagen den 1 juni afgick årets svenska gradmätningsexpedition ombord å kanonbåten »Svensksund» från Tromsø till Spetsbergen och dagen

ryssarne den sydliga. Den svenska expeditionen, som förutom ledaren, lektor Jäderin, består af fysikern docenten Engström, doktor Larssén, läka-

Svenska Gradmätningsexpeditionen ombord å kanonbåten »Svensksund» vid Tromsø.

därpå ångade den *Kolthoffska* polarexpeditionen ombord å »Frithjof» därifrån till Björnön (Beeren Eiland). Före affärden till de arktiska näjderna hade de båda expeditionernas medlemmar blifvit speciellt affotograferade för HVAR 8 DAG, och det är dessa bilder vi i dag ha nöjet presentera. De ha tagits icke utan stort besvär, försorsakadt af de dåliga väderleksförhållandena — endast ett par graders värme, dimma och blåst — men i fråga om illustrationer för dagen spara vi hvarken möda eller kostnader, vid detta tillfälle rätt afsevärda, för att befästa det stora insteg HVAR 8 DAG vunnit hos den svenska allmänheten. Dessa bilder blefvo ock, trots vädret, mycket lyckade. Vi äro skyldiga såväl konsul Aagaard i Tromsø, polarexpeditionernas bekante »ombudsman», som de resp. expeditionernas chefer tack för vänligt tillmötesgående.

*

Gradmätningsexpeditionen, som arbetar i förbindelse med och dock oberoende af en liknande rysk expedition under professor Bunge, har hufvudsakligen till uppgift att uppmäta jordmeridianens böjning, i det att där dock samtidigt göras botaniska, meteorologiska, magnetiska och optiska iakttagelser samt näringsfysiologiska och blodundersökningar på människor och djur.

Arbetet är så fördeladt, att svenskarne hufvudsakligen undersöka norra delen att Spetsbergen och

Från venster: Löjtn Arnelius, kapt. H. v. Krusenstjerna, kapt. Ringertz, docent F. Engström, doktor R. Larssén, löjtnant B. v. Sydow.

ren doktor Torgersruud, kapten Ringertz, ingenjör Fränkel, geologen lektor Solander, docenten Westman och kandidaterna Rubin och Wulff, begagnade den sistförflutna sommaren för att, fördelade på fyra sektioner, undersöka den nordliga delen af Spetsbergen, hvarefter den gick i vinterkvarter

vid Treurenberg på Parrys ö, en af »de sju öarna» och Spetsbergens nordligaste punkt.

I detta vinterkvarter hafva observationerna fortsatts under vinterns lopp af lektor Jäderin, lektor Solander, amanuensen Rubin, doktor Torgersruud och docent Westman; de öfriga veten-

Från venster dr Östergren, herr Gradiin, konserv. Kolthoff, kapten Kjeltsen, kandidat Odhner, entomolog Kolthoff, doktor Levin

Kolthoffska polarexpeditionens ångare »Fridtjof» Tromsø.

skapsmännen vände hem förliden höst med »Svensksund». Lektor Solander har under hela expeditionen uppehållit sig i vinterkvarteret, där han företagit magnetiska observationer, och doktor Torgersruud har ledd ofvannämnda näringsfysiologiska och blodundersökningar.

»Svensksund» skall nu vara expeditionen till ytterligare tjänst samt för ånyo docenten Engström, kapten Ringertz och dr Larssén dit upp och skall fram på hösten hemföra hela expeditionen.

Den ryska expeditionen, i hvilken för öfrigt svenskarne professor frih. De Geer och löjtnant von Knorring deltaga, skall likaledes under sommarmånaderna fortsätta det vetenskapliga undersökningsarbetet på den sydliga delen af Spetsbergen och liksom den svenska återvända hem i september.

*

Ändamålet med den framstående svenske ornitologen konservator Kolthoffs expedition, hvilken bekostas af konsul Broms, är idkande af zoologiska studier i dessa öde nejder.

Då hr Kolthoff ansett sig ha godt hopp att påträffa Sverdrups expedition på Grönlands östkust har han äfven till densamma mottagit post. Naturligtvis skall hr Kolthoff och ha sin uppmärksamhet riktad på undersökningar angående Andréés öde, och har fördenskull tänkt företaga en båtfärd längs hela östra kusten af Beeren Eiland.

BREF FRÅN HUFVUDSTADEN.

Till HVAR 8 DAG.

Den 14 Juni.

»Det glada Stockholm» är tämligen tråkigt vid denna årsens tid, då de »gladas» led glesna för hvarje båt som lyfter ankar och hvarje tåg, som lämnar Centralstationen. Hvar och en som så göra kan, skuddar stoftet af sina fötter och styr kosan till Paris, till Norge, Norrland eller Västkusten eller åtminstone till någon gästvänlig klippa i Mälaren eller i vår egen Saltsjö.

»Det glada Stockholm» förvandlas till det Stockholm som arbetar. Och hur stor än »arbetets glädje» må vara, är sommararbetets tämligen liten, det må bestå i att skriva siffror, mäta lärt eller lägga gator. Och det blir ingen riktigt glädje ens vid middagsbordet, vare sig det dukas för kolingarna på bolagskrogen eller för gräsänklingarna på du Nord.

Man kvicknar till i Blanch, på Operaterassen och Hasselbacken — för en stund. Och man försöker leka vinter och gå på teatern, men ej ens nordens yppersta stjärnor förmå ge glädje och stämning, som räcker programmet ut. För tämligen glest besatt hus ha Anna Larsen och hr Fjelstrup, sekunderade af sina kamrater från Köpenhamns Folketheater, presenterat sina bästa nummer: »Trilby» och »Förste Violin». I dag gifves det tredje programmet. I morgon äger uppbrottet rum. Det kommer hastigt och oförmodadt, ty så klen var ändå icke intresset, att ej ännu några föreställningar skulle ha låtit försvara sig.

Jag kan berätta i all hemlighet, hvarför man bryter upp — tidningsnotiserna ha låtit så hemlighetsfulla — det kommer sig däraf, att *returbiljetterna inte räckte längre*. Det är en prosaisk anledning. Men *que faire?* Recetterna ha också varit prosaiskt små.

Således återstår oss nu ingen annan scenisk möjlighet än Djurgårdsteatern, hvars »Geisha» redan för 200-de gången dansat sitt snedögda hemlands dans till glädje och gamman för oss alla.

Men vi, som sett oss trötta på Geishan och druckit oss mätta på operaterassens punsch, hvad skola vi göra? Det hjälper oss inte att vara riksdagsmän ens och kunna anmäla oss som deltagare i »riksdagsmännens norrlandsfärd» såsom ett välkommet afbrott i enformigheten. Vi kunna icke känna oss säkra på att undgå den prickning, som en sparsam kommun högst upp i höga nor-

den tilltänkt en del af oss. Enligt meddelande från Haparanda ha denna stads högsta vederbörande beslutit att inbjuda till en enkel fästlighet nittio af de parlamentariska resenärerna. Denna siffra får enligt beslutet icke öfverskridas. Hvad hindrar, att just jag kunde bli den 91:e, och tvingas att i all ensamhet tillbringa min dag, medan mina kolleger hedrades med den Haparandensiska gästvänskapen. Hvi skulle jag ut-sätta mig för denna prickning som jag icke förskyllat? Nej, jag stannar hellre där jag är och hedrar mig med min egen gästvänskap.

Men hvad skola vi då göra?

Om vi tillhörde ungdomens uppfostrare, skulle vi kunna ägna ett par dagar åt det stora läraremötet, hvars ännu större program med sina otaliga spörsmål borde kunna ge uppslag till inlägg äfven från vår okunniga ringhets sida. Men vi ha aldrig uppfostrat någon ungdom.

Vore vi målare, skulle vi kunna kasta oss in i den stora fäjd, som ur aldrig falnad glöd blossat upp inom konstnärernas skrå. Så skulle vi kunna få vara med om något, som liknade en jordbäning. Det är alldeles säkert, att det för närvarande inom hufvudstadens konstnärsvärld råder en spänning, som icke på länge haft motstycke.

Från Paris kommer den ena jobsposten efter den andra, som säger att den svenska konstutställningen icke är som den borde vara. De kraftigaste opponenterna med Stockholms Dagblads Spada i spetsen förmena t. o. m., att Konstnärsförbundets, »de ungas», tid är ute, att »de unga» blifvit gamla och att deras konst icke längre har sitt gamla »raison d'être». Man riktar den ena anmärkningen efter den andra mot förbundets konstnärliga uppförande, och förbundets medlemmar stå en garde.

Men vi äro icke målare. Vi äro icke heller teaterartister och kunna således icke påräkna att intressera allmänheten för våra ekonomiska angelägenheter, för våra engagemang och våra löner.

Vi äro icke ens politici med möjlighet att få spänning af unionella »aftal» och harnas öfver att de brutits eller öfver att bli beskylda för, att de ingåtts.

Vi äro icke heller något annat. Hvad skola vi »glada Stockholmare» göra, vi arbetets martyrer? Hvad?

Citoyen.

ETT NYRESTAURERADT TÄMPEL

Pingstdagen invigdes med stor högtidlighet af biskopen i Göteborgs stift dr Rodhe Lerums

HVAR 8 DAG

G & E.

Lerums nya kyrka.

kyrka i Elfsborgs län efter fullbordad genomgripande omgestaltning.

Det gamla tämplet, hvilket på sin tid efterträdde en träkyrka, var byggt år 1689, 30 aln. lång, 14½ aln. bred och 12½ aln. hög samt rymde 300 personer. Den nydanade kyrkan, hvilken nu bildar ett kors, har sittplatser för ej mindre än 550 personer. Själva ombyggnaden har kostat omkring 40,000 kr., hvilket belopp skänkts af mecenater och andra för den kyrkliga saken i Lerum intresserade. Flere förmögne göteborgare ha i denna socken sina sommarvillor, hvadan det var helt naturligt att medel ej skulle uteblifva för att sätta tämplet i värdigt skick. Namnen Carlander, Seaton, Dickson,

Kjellberg, Fröding m. fl. äro fästa vid Lerums nya kyrka genom möjlighörandet af dess restaurering.

Den lilla helgedomens interiör gör ett gripande och högtidligt intryck. Sommarsolen silar in genom de vackra fönstren, belysande det rikt dekorerade koret med dess af fröken A. Virgin artistiskt utförda altartafla (Kristus som säningsman), hvalfvat med sina bårder i hvitt, guld och färgförtoningar, den sköna altarpnydnaden med kolonner, snirklar och änglabilder i mörkt bonad ek, det med härliga målningar prydda taket, i långskeppet de renoverade äldre, i tvärskeppen nyare af Callmander utförda alster, läktarebröstat med sina af samme artist målade taflor, den gamla Cederflychtska predikstolen från 1748 i sitt restaurerade skick som blänker i guld och färg, de gamla grafstenarna från 15- och 1600-talen, minnande om storhetstidens herrar i nejden.

Med berömvärd pietet ha såväl arkitekt som byggnadskomitérade bibehållit den gammaldags stilen och de gamla minnesmärkena. Ritningarna till kyrkan ha utförts af arkitekten E. Thorburn i Göteborg, som därjämte haft öfverseende öfver det hela.

HVAR 8 DAG

G & E.

Interiör af Lerums nya kyrka.

STOCKHOLMS ÄLDSTA INVÅNARINNA.

Den 18 juni fyllde hufvudstadens äldsta invånarinna, änkefru *Carolina Ahlbom*, 102 år.

Den gamla är, trots sin ovanligt höga ålder, kry och rask. Visserligen tillbringar hon största delen af dagen i sin säng, men hennes lynne är rätt lifligt och den andliga vigören förundrandsvärdt god. Den vordade åldringen lefver naturligtvis nästan uteslutande i sina minnen. Man tänke sig och hvad hon, som lefvat i fem konungars tid och sett hur världen under det händelserika nittonde seklet omskapats, skulle kunna förtälja!

När hon föddes, befann sig Sverige än en gång vid afgrundens brant, när hon vuxit upp och stod brud hade hennes fädernesland under den förste

af den nya konungaätten börjat resa sig, sedan det varit nära att förblöda af det finska såret. Under sina bästa år hörde hon revolutionernas och kanonernas hotfulla mullrande därutifrån Europa, under det Sverige i fredens skygd åter växte sig starkt.

När hennes lefnadssol efter en dag, till hvilkens längd man alltmera sällan ser motstycken, sakta dalat ned, såg hon dess strimmor belysa ett rikt, starkt och lyckligt land.... Ett land, hvilket har rätt af sina döttrar och söner fordra, att de göra sig värda lyckan att lefva och dö i Norden.

Må den gamlas återstående dagar förflyta lugnt och smärtfritt, må hennes sista minne från »jämmerdalen» vara idel ljus och frid!

GULDTÖRSTENS OFFER.

Af S. H. MERRIMAN.

Öfversättning för Hvar 8 Dag.

I hvarje nummer lämnas ett kort sammandrag af följertongens innehåll allt ifrån dess början.

I första kapitlet omtalas professor von Holzens i Haag besök hos en döende, af hvilken han koper för tusen gulden ett dyrbart recept. När den sjuke dragit sin sista suck, stoppar professorn pengarne tillbaka i sin plånbok. I andra kapitlet sammanträffa den från Indien som segrande hjälte återvändande major White och en gammal bekant till honom, Tony Cornish, en modärn man ur societeten. De följas åt till den senares onkel, lord Ferriby, där de finna husets unga dotter, miss Joan, strängt upptagen med arbete för ett välgörenhetsföretag till fromma för manufakturistbiträden. Miss Joan omtalar lordens senaste välgörenhetsprojekt, en stor internationell affär med mål att lindra malgamitarbetarnes svåra lott. Vid en »at home», hos Ferribys framlägger lorden i tredje kapitlet sin plan. Som medlemmar af direktionen antagas med acklamation lorden, Tony Cornish, major White, upphofsmannen till projektet mr Percy Roden och professor von Holzen.

I fjärde kapitlet gör en enka mrs Vansittart i det gamla diplomathotellet »Vieux Doelen» i Haag bekantskap med mr Percy Roden, för hvars projekt hon visar sig lifligt intresserad. Detsamma går ut på att samla alla malgamitarbetare och bygga en fabrik åt dem, i afsikt att förse hela världen med malgamit, ett för papperstillverkningen oundgängligt ämne. Fabriken skall förläggas till dynerna i Holland.

Femte kapitlet beskriver malgamitarbetarnes ankomst dit med Cornish som vägvisare. Cornish sammanträffar här med Roden och båda företaga en inspektion af fabriken och bostäderna. De förevisa inrättningen för en mängd inbjudna tidningsmän, hvarpå Cornish följer med hem till Roden, där de mottagas af dennes syster.

I sjunde kapitlet läses en interiör af malgamitkontoret i London, där Cornish och lorden sköta »affärerna». Där afhållas äfven små soiréer, vid hvilka en ung mr Rupert Dalkyn och en enkefru, mrs Courteville, voro bland de mera aktiva gästerna.

Efter ett sammanträffande mellan miss Roden och mrs Vansittart i dennes hem följer en scen från malgamitkolonien. Roden och Holzen äro närvarande vid en malgamitarbetares dödsbädd.

I nionde kapitlet mötas hos mrs Vansittart miss Roden samt hrr Cornish, Roden och von Holzen. Därpå vidtager ett direktionsammansatt för malgamitbolaget med lord Ferriby som ordförande. Man beslutar sätta företaget på aktier, hvaraf hvarje arbetare får en. — Cornish och mrs Vansittart sammanträffa på en morgonpromenad i Haag, hvar vid hon slugt försöker utleta hans hjärtas hemlighet. — Därpå träffa vi Cornish på besök hos en rik City-man, mr Wade, på dennes landtälle. Hans dotter Marguerite har hämtat Cornish vid stationen. Mr Wade erbjuder Cornish sin dotters hand, men denne säger nej, hvarpå mr Wade börjar en skarp kritik af malgamitföretaget, hvilket han avslöjar som ren affärssvindel och tilldräer Cornish att aldeles lämna. Denne meddelar sig med major White och de söka öfvertala lord Ferriby att ge det hela på båten, men förgäves.

Därpå uppvakta en komité af pappersfabrikanter lorden och yrka på nedläggandet af malgamitaffären — allt lika förgäves. Mrs Vansittart och mr Roden sammanträffa på en morgonridt i Haag. Han förledes af sin kärlek att låta henne följa med inom malgamitverksområdet. Holzen kommer emellertid dem till mötes och förhindrar på föregifna skäl, att mrs Vansittart — som har att hämnas sin mans död på Holzen — får den önskade inblicken i förhållandena vid fabriken.

Cornish kommer på ett kafé i Haag i samspråk med ett par malgamitarbetare, som avslöja en del detaljer från verken. Den ene gör han ett erbjudande att skaffa honom en bättre ställning, men anbudet afböjes. Cornish passar på att möta Dorothy Roden i afsikt att tala om malgamitaffären och hennes bror, men börjar med en kärleksförklaring. Slutet blir hennes jaord, hvarpå Cornish begifver sig till malgamitkontoret för att där avslöja von Holzen i Rodens närvaro. Här begär han att få veta hur malgamitstillverkningen tillgår. Roden lämnar honom ensam med Holzen, som under föregifvande af att vilja visa experimentet hämtar in en mängd kärl, innehållande giftiga gaser. Han ställer omärkligt om, att gaserna kunna strömma ut, och skyndar sin väg efter att ha låst dörren, lämnande Cornish att förgiftas i det tränga rummet. Denne lyckas emellertid behålla medvetandet och rädda sig undan Holzens hämnd.

Vid ett sammanträffande kort därpå med mrs Vansittart får han veta att hon har uppgjort en plan mot Holzen i afsikt att åtkomma malgamitreceptet. Det förvaras i kontorets kassakista, till hvilken hon skaffat sig en nyckel. Just som hon fått fatt i det värdefulla papperet, öfverraskas hon af Holzen. En kort brottning uppstår, och hon måste återlämna papperet. De samtala om Holzen. Mrs Vansittart och miss Roden upptäcka, att H. gjort en komplott mot Cornish. De tillskriva major White, som skyndar till dem från England. Malgamitarbetarnes öfverfall mot Cornish misslyckas, tack vare White's vaksamhet och Cornish's sinnessnärvaro. Majoren sammanträffar dagen därpå på hotellet med Marguerite Wade, bankirens dotter, och mr Wade själf, som anländt till Haag för malgamitaffärens skull. På väg till besök hos miss Roden stöter hon i »skogen» på Holzen — hennes lärare i kemi i pensionen i Tyskland. Han håller på att lära sig malgamitreceptet utantill.

I nästa kapitel inträffar lord Ferriby i Haag för malgamitaffärens skull. Roden återkommer samtidigt från en affärsresa till Utrecht. Han får ett besök af Holzen, som lärt sig malgamitreceptet utantill och nu i miss Rodens närvaro bränner upp detsamma. Sedan han gått, ber miss R. brodern att upphöra med malgamitaffären såsom varande svindel. Han vägrar och förebär som skäl att han måste bli rik för att kunna gifta sig med mrs Vansittart.

Mr Wade, Cornish och major White göra därpå ett besök i fabriken för att taga del af böckerna. Sedan detta är gjordt, framställer Cornish ett förslag till Holzen och Roden att öfverlämna fabriken, för att läggas ned, mot en större andel i vinsten, hvaraf rätten skulle användas till pensionering af malgamitarbetarne och underhåll af de dödas änkor och barn. De svara båda bestämdt nej. Lord Ferriby får därpå en inbjudan till ett allvarligt möte med den förut omnämnda komitén af pappersfabrikanter. Mötet, som redan från början har en orolig karaktär, får en dyster afslutning i det att lord Ferriby träffas af slaganfall och dör. Hans dotter Joan underrättas härom af major White, som sedan på återfärden till England friar till miss Ferriby men får afslag.

(Forts. från n:o 37).

TJUGONIONDE KAPITLET.

En läxa.

Den gudarne vilja förgöra lå de med blindhet.

Mrs Vansittart var ej längre i i den ålder, då kärleken är blind. Hon hade icke eggelsen af en nyttig rivalisering. Hon hade ej heller den ännu farligare eggelse, som ligger i en medelålders kvinnas fåfånga hvilken annars så ofta tjänar till att draga löje öfver änkorna. Och dock fann hon ett visst nöje i att spela en halft likgiltig och helt cynisk Julia åt Percy Rodens klumpige Romeo. Hon hade ingen tanke på att gifta sig med honom,

och dock fortsatte hon att uppmuntra honom, till och med sedan öppet krig blifvit förklaradt mellan Cornish och malgamitfabrikanterna. Cornish hade i själfva verket framfört sin tacksamhet för det bistånd mrs Vansittart lämnat under de gångna dagarna, på ett sätt som tydligen lät förstå, att hon för framtiden knappast kunde längre vara af någon nytta för honom. Han hade öfverdrifvit hennes goda tjänster och varnat henne för att uppväcka Holzens vrede. Hon behöfde verkligen ej mera Percy Roden, men likväl ville hon ej låta honom gå ifrån sig. Cornish fann saken gåtfull och så äfven Dorothy. Percy Roden var förtjust och löste gåtan så, som hans fåfånga ingaf honom. Mrs Vansittart torde dock ej hafva varit den enda kvinna, som väckt sina vanners undran genom att icke vilja afstå från något som hon icke behöfde eller ens ville rå om. Hon var kanske ej den första som närde en oklar önskan att spela en roll i världen. Och så grep hon efter den, som låg

närmast och lättast till hands — kvinnans naturliga roll, att egga männen till strid.

Hon var därför ganska belåten, när Holzen under en torsdagskonsert på terrassen utanför societetsalongen långsamt banade sig väg fram till henne genom mängden. Hon satt ensam i en aflägsen vrå, genom en glasvägg skyddad från blåsten, som alltid utmärker Scheveningen. Hon umgicks aldrig med sommargästerna på denna moderna holländska badort — var icke ens bekant med någon af dem. Förhållandet tycktes vara detsamma med Holzen, men mrs Vansittart kände honom nog för att veta, att detta ej var orsaken hvarför han nu uppsökte henne. Han var ej en person, som företog en sak — än mindre visade sig sällskaplig — af så ringa anledning. Han sysset satte sig endast med sina medmänniskor när han hade något behof af dem.

Hon besvarade hans allvarliga bugning med en nästan omärklig böjning på hufvudet, och under ett ögonblick sågo de skarpt på hvarandra.

»Madame är fortfarande kvar i Haag», sade han. »Som ni ser».

»Och lönar spelet mödan?»

Han lade handen på en stol och kastade en frågande blick på henne. Han tycktes icke vilja sätta sig utan hennes tillåtelse. Och som en äkta kvinna gaf hon honom den med en lätt axelryckning. En kvinna afslår sällan en utmaning.

»Och lönar spelet mödan?» upprepade han.

»Det vet man först, när spelet är slut», svarade mrs Vansittart, och herr von Holzen såg hastigt på henne.

Han vände sig om och satt och lyssnade på musiken. En konsert då och då var den enda förströelse, han nu för tiden unnade sig från sin tragna sysselsättning att samla rikedom. Förmodligen hyste han verklig kärlek till musik, ty den känslan finnes ej uteslutande hos de goda och dygdiga. Tvärtom kan man säga, att kärlek till musik — mera än till någon annan konst — ofta förenas med en brottslig karaktär.

»A propos», sade Holzen efter en paus, »det där papperet, som madame önskade komma i besittning af, är numera förstördt. Dess innehåll fortfarande nu endast inom min ovärdiga hjärna.»

Han vände sig mot henne och såg på henne med sitt långsamma leende och sin forskande blick.

»Åh!»

»Ja, och madame behöfver sålunda ingalunda offra en tanke på detsamma utan Ni kan ägna er fulla uppmärksamhet åt er sista — nyck.»

»Hvarje ny tillfällighet tycks endast tjäna till att stärka vår ställning», fortsatte Holzen, halft lyssnande till musiken. — Till och med lord Ferribys hastiga död, hvilken möjligen först kunde synas som motsatsen. Cornish för hem liket med nattåget i afton, efter hvad jag inhämtat. Den ene kommer och den andre går — men vi fortsätta dock för alltid. Lyckan står oss ännu bi — trots våra vänner. Och Cornish har kört fast. Han vet ej, hvad han vidare skall taga sig till, och ödet synes vara emot honom. Han har ingen tur. Men vi drifva arbetet natt och dag.»

»Ni tycks mycket intresserad af mr Cornish», anmärkte mrs Vansittart kallt, och hon såg härvid en plötslig glimt i Holzens ögon.

Det fanns sålunda en lidelse, öfver hvilken denne man ej var säkert herre — den lidelse, som öfverlever alla andra — hatet. Han höjde på axlarna.

»Han har själf tvingat sig på vår uppmärksamhet — alldeles onödigtvis, som resultatet visat — och endast för att finna, att det ej gifves någon möjlighet att stoppa vår affär.»

Han kunde knappast bemästra sin röst, när han talade om Cornish, och såg bort af fruktan att låta se uttrycket i sina ögon.

Mrs Vansittart betraktade honom med ett litet kallt leende. Holzen hade icke kommit hit för att tala om Cornish. Han hade infunnit sig i afsikt att säga något, som han ännu ej lyckats komma fram med, detta var hon icke okunnig om. Men hon skulle bemöda sig att göra det så svårt som möjligt för honom, så att hon icke skulle undgå att märka, när detta, som han egentligen ville säga, verkligen kom fram. Hon skulle då möjligen också kunna sluta sig till hans bevekelsegrunder.

»Till och med redan nu», fortsatte hon, »hafva vi lyckats öfver förväntan. Vi äro rika män, så att madame — behöfver ej dröja längre.» Han vände sig om och såg henne rakt i ögonen.

»Jag?» frågade hon med uppdragna ögonbryn. »Behöfver ej dröja längre — med hvad?»

»Att lyckliggöra min kompanjon Percy Roden», sade han, skickligt undvikande att uttrycka sig på något sätt oförskämdt. »Han — och hans konto i banken — äro verkligen värda uppmärksamhet af hvilken dam som helst.»

Mrs Vansittart skrattade, och innan hon svarade, återgäldade hon stelt en förbigående stela hälsning.

»Ni antager således, att jag väntar på att mr Roden skall blifva nog rik för att sedan gifta mig med honom?»

»Det påstås så af skvallret samt bland tjänstfolket.»

Mrs Vansittart såg på honom med ett litet roadt leende. Kände han verkligen så föga till världen, att han hämtade sitt vetande från skvallret och bland tjänstfolket?

»Ah», sade hon, och det var allt. Därpå reste hon sig och gaf med parasollen ett tecken åt sin kusk, som väntade i skuggan af Kursaal. Då hon åkte hem, undrade hon, hvad som kom Holzen att frukta, att hon skulle gifta sig med Percy Roden, hvilken hon händelsevis väntade på té i Park Straat just i afton. Mrs Vansittart hade ej precis bjudit honom — åtminstone ej enligt hvad Roden visste af. Han lefde i den tro, att han själf hade föreslagit denna visit.

Hon erinrade sig, att han skulle komma, men ägnade ingen vidare tanke åt honom. Hela hennes sinne var upptaget af Holzen, som hon hatade med den vanmäktiges dolska och dödliga hat. Asynen af honom, blotta ljudet af hans röst uppörde henne för flera timmar, så att hon icke kunde tänka på någonting annat eller ens med ringaste intresse omfatta hvardagslivets vanliga små tilldragelser. Hon intalade sig själf, att hon blott sökte vedergällning — att hon af princip önskade hejda en skurk på hans framgångsrika bana. Hjärtat vet emellertid ej af några principer, ty dessa skapas af och tillhöra förståndet. Detta förklarar, hvarför så många kvinnor synas sakna principer och så många dygdiga människor vara utan hjärta.

Mrs Vansittart for hem för att göra en omsorgsfull toalett i väntan på Percy Rodens ankomst. Hon kom ned i salongen och stod sysslolös vid fönstret. »Samtalsämne för skvallersystrar och tjänstfolk!» upprepade hon bittert för sig själf. En

af Holzens pilar hade således i alla händelser träffat rätt.

Percy Roden anlände några minuter senare. Hans sätt att vara hade vunnit betydligt i säkerhet, sedan han först gjorde mrs Vansittarts bekantskap. Han hade kanske en smula mindre respekt för rummet och dess härskarinna. Mrs Vansittart hade tillåtit honom att komma närmare, och om en kvinna tillåter en man, som hon halft föraktar, att närma sig henne, så sänker hon sig i sin egen aktning och åstadkommer en skada, som kanske aldrig kan repareras.

»Jag var af mina göromål hindrad att besöka konserten i afton», sade han och slog sig ned på sitt slappa sätt.

Hans förmätna antagande, att hon lagt märke till hans frånvaro, förargade hans åhörarinna.

»Ah! Var ni icke där?» frågade hon.

Han vände sig om och såg på henne med ett kort skratt. »Om jag varit där, skulle ni hafva vetat det», sade han.

Detta var just en af de anmärkningar — framställda med den halft gäckande ton, han såsom själf försvar antagit — hvilka mrs Vansittart hittills låtit opåtaladt passera. Men nu blef hon plötsligt retad af både hans sätt och hans ord.

»Verkligen?» sade hon med en viss skärpa i rösten, som borde hafva varnat honom.

Men han var sysselsatt med att draga fram sina manschetter. Många unga män skulle veta mera om världen, om de ej hade kragar och manschetter, som toge deras uppmärksamhet i anspråk.

»Ja», svarade Roden, »om jag hade gått på konserten, hade det icke varit för musikens skull».

Percy Rodens sätt att göra sin kur var synnerligen modernt. Han kastade till mrs Vansittart vissa lösryckta fraser af bevågenhet och beundran, hvilka hon kunde få plocka upp helt allvarsamt och behålla, om hon hade lust. Men han ämnade ej utsätta sin fåfånga för någon risk genom att taga ett allvarigare initiativ. Mrs Vansittart, som var sysselsatt vid tébordet, satte från sig en kopp,

som hon höll i handen, och gick tvärs öfver golvet fram till honom.

»Hvad menar ni, mr Roden?» sade hon långsamt.

Han såg upp osäkert och bleknade synbart för hennes skarpa blick.

»Hvad jag menar?»

»Ja. Hvad menar ni, när ni säger, att om ni varit på konserten, skulle det icke hafva varit för musikens skull; att om ni varit där, skulle jag hafva vetat det, och hundra liknande — näsvisheter?»

Först trodde Roden, att hon ämnade göra vägen lätt för honom, såsom det brukas i böcker och stundom äfven i verkliga lifvet — dock endast när det gäller en väg, som ej är värd att gå — men det sista ordet träffade honom som ett piskrapp, och det var äfven ämnadt att svida. Kanske var det detta sista ord, som kom honom att resa sig upp i stolen.

»Om ni haft för afsikt att komma fram med invändningar mot någonting, som jag kan vilja säga, skulle ni hafva gjort det för länge sedan», sade han. »Hvem var det, som först tilltalade den andre, när vi råkades i hotellet samma afton, jag anlände till Haag? Hvem är det, som hållit uppe vänskapen och på allt sätt befrämjat den? Jag är icke blind. Men skulle hafva varit det, om jag icke insett, hvad ni åsyftat med allt detta.»

»Hvad har jag åsyftat med allt detta?» frågade hon med ett besynnerligt litet leende.

»Jo, ni har just velat få mig att säga dylika saker och kanske mera ändå.»

»Mera? Hvad kan ni mena?»

Hon såg fortfarande på honom med ett leende, som han icke förstod. Och liksom mängen annan sökte han med tillhjälp af sin fåfånga förklara för sig, hvad hans förstånd icke räckte till för att begripa.

»Näväl», sade han efter ett ögonblicks tvekan — »vill ni gifta er med mig? Nu är det sagt!»

»Nej, mr Roden, det vill jag icke», svarade hon hastigt, och därpå flammade hennes ögon plötsligt till — vid någon hågkomst, måhända, eller någon tanke i samband med svunna lyckliga dagar, i motsats till det lumpna, förnedrande närvarande.

»Med er!» utropade hon. »Giffta mig med er!»

»Och hvarför icke?» frågade han med ett litet bittert skratt.

»Hvad är det för ondt med mig?»

»Jag vet icke, hvad det är för ondt med er. Och jag bryr mig icke heller om att forska därefter. Men så vidt saken rör mig, är det åtminstone ingenting godt».

Just ett kvinnligt svar — ett skäl, som intet skäl är och dock af det slag, som behärskar världen.

Roden såg på henne, fullkomligt ur stånd att fatta. Som en blit slog honom tanken på Dorothys varning och hennes ofattbara förutseende.

»I så fall», sade han och glömde sig därhän att glida in i hvardagslifvets och hvardagstankarnas rättframma språk, »hvarthän i all världen var det ni ville komma?»

Forts.

»Giffta mig med er!» utropade hon.

VECKANS PORTRÄT-GALLERI

L. SKOTTSBERG

Gustaf Haglund. †

Den 4 juni afled i Växiö lektorn vid därvarande högre allmänna läroverk Gustaf Haglund, 61 år gammal.

Lektor Haglund aflade 1864 fil. kand.-examen i Upsala och blef 1865 adjunkt i engelska, matematik och fysik vid Jönköpings läroverk, hvilken befattning han innehade till 1 maj 1871, då han tillträdde lektoratet i Växiö.

H. var en ovanligt nitisk och för sitt ämne intresserad lärare, som visserligen ställde stora — kanske ibland allt för stora — fordringar på sina gossar, men ville deras väl och *ville* förstå dem samtidigt med att han dock ej kunde vika från de principer, enligt hvilka han undervisade i sitt älsklingsämne. Som läroboksförfattare intager lektor H. ett synnerligen framstående rum. Hans lärobok i algebra har sålunda i många år användts vid de flesta läroverk.

Lektor Haglunds personlighet skattas mycket högt. Själ högst flitig och samvetsgrann värderade han alltid dessa egenskaper hos andra. Genom tråget arbete och sparsamhet förvärfvade han sig en god ekonomisk

ställning, och för hjälpbehöfvande hade han en gifmild hand. Lektor H. var i ovanlig grad fri från svek och fri från flärd och högmod. Därför blef han ock väl omtyckt såväl af kamrater som inom en stor umgängeskrets.

Ferd. Svensson. †

Den 1 dennes träffades notarius publicus i Stockholm Carl Samuel Ferdinand Svensson af slaganfall och afled dagen därpå i en ålder af 59 år.

Notarius publicus Svensson, som genom sin ställning blef en af hufvudstadens mera bekanta personligheter, var född år 1841. Under en följd af år innehade han notarius publicus-ämbetet på förordnande och utnämndes 1876 till ordinarie innehafvare.

I utförfningen af denna befattning, hvarvid han utmärkte sig för duglighet, redbarhet och samvetsgrannhet, förvärfvade S. sig många vänner, som nu jämte efterlevande maka och barn sörja hans bortgång.

Alf Björkman. †

Den 5 juni afled majoren i armén, f. d. föreståndaren för Slöjdskolan (nuv. Tekniska skolan) i Stockholm Jacob Alf Gustaf Björkman, nära 81 år gammal

Det är mindre på det militära området än på andra man har att söka Björkmans egentliga lifsgärning: främjandet af slöjd och svensk industri i allmänhet. I 27 år (1859—1886) var han föreståndare för nuv. Tekniska skolan, hvilket läroverks storartade uppblomstring är till största del frukten af hans energi. B. var ock åren 1857—75 lärare, med lektors titel, vid Skogsinstitutet, vidare en lång följd af år styrelseledamot och vice ordförande i Svenska slöjdföreningen, hvars utveckling till gagn för den inhemska industrien säkert i ej ringa mån får tillskrifvas honom. Han har äfven bl. a. ifrat för inrättande af praktiska skolverkstäder.

Såväl i följd af sitt intresse för främjande af vår industri och sin mångåriga verksamhet för yrkesutbildningen som genom sin flärdfria, varmhjärtade personlighet efterlämnar Alf Björkman ett i vida kretsar vördadt och aktadt minne.

BREVLÅDA.

Elbe. En af skizzerna, som Ni sett, använd i omarbetad form. Uppgif adressen.

Karla Rönne. Edra småbitar röja vissa anlag, hvilket det skulle glädja oss se utvecklade t. ex. i någon berättelse.

Ade. Ämnet är lika gammalt som svårt att behandla utan att göras banalt. Försök med mindre svärmeri och mera kraft i stilen.

För manuskript, insända utan frankerat kuvert med adress, ansvarar ej vår Red.